

Założenia resortowego programu pn. *Odporność i rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej na lata 2022-2025.*

I. Podstawa prawna i kontekst KPO

1. W Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) uwzględnione zostały działania związane z ekonomią społeczną obejmujące: wejście w życie ustawy o ekonomii społecznej (reforma) oraz realizację Programu wsparcia inwestycyjnego umożliwiającego w szczególności rozwój działalności, zwiększenie udziału w realizacji usług społecznych oraz poprawę jakości reintegracji w podmiotach ekonomii społecznej (inwestycja).
2. Niniejszy program resortowy służyć będzie do przeprowadzenia zaplanowanej w KPO inwestycji.
3. Podstawą prawną dla przygotowania i realizacji programu będą obecne art. 31-35 projektu ustawy *o ekonomii społecznej*.
4. Wpływ na jego kształt będą miały również dokumenty regulujące sposób wdrażania KPO takie jak:
 - a) Wytyczne w zakresie kontroli w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (w trakcie przygotowywania przez MFiPR),
 - b) Wytyczne w zakresie sprawozdawczości i monitorowania w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (w trakcie przygotowywania przez MFiPR),
 - c) Wytyczne w zakresie zasady partnerstwa w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, (w trakcie przygotowywania przez MFiPR),
 - d) Strategia promocji i informacji KPO (dostępna na stronie: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/strategia-promocji-i-informacji-kpo>).

II. Cel i działania uwzględnione w programie.

1. **Cel programu** to: umożliwienie podmiotom ekonomii społecznej (PES), w tym przedsiębiorstwom społecznym (PS) i podmiotom zatrudnienia socjalnego (PZS), budowania odporności na zmiany zachodzące na rynku oraz zapewnienie instrumentów wsparcia pozwalających na rozwój ich działalności.
2. W ramach programu możliwa będzie realizacja następujących **działań**:
 - a) **Reintegracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwach społecznych i podmiotach zatrudnienia socjalnego.** Wsparcie w tym zakresie obejmować może rozszerzenie lub podniesienie jakości oferty reintegracyjnej, dotyczącej zarówno sfery społecznej, jak i zawodowej. W przypadku przedsiębiorstw społecznych wsparcie to umożliwi zapewnienie odpowiedniego zaplecza do reintegracji pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym. W przypadku PZS oznacza to modernizację polegającą na dopasowaniu oferty reintegracyjnej adresowanej do uczestników w wyższym stopniu odpowiadającej uwarunkowaniom lokalnego rynku pracy. Przykładowe działania, które mogą być sfinansowane w ramach Programu:

- przygotowanie indywidualnego planu reintegracji dla zagrożonych wykluczeniem społecznym pracowników PS,
 - działania reintegracyjne (np. zakup usług) adresowanych do zagrożonych wykluczeniem społecznym pracowników PS,
 - wzmacnianie potencjału do realizowania działań reintegracyjnych na rzecz pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uczestników w przypadku PZS np. przez: zakup środków trwałych, wyposażenia, przeprowadzenie remontu lub adaptacja pomieszczeń, niezbędnych do prowadzenia takiej działalności,
 - wsparcie np. w postaci szkoleń, doradztwa, mentoringu, superwizji dla pracowników zaangażowanych w proces reintegracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (pracowników PS lub uczestników PZS).
- b) **Budowanie potencjału przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej do realizacji zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych.** Wsparcie w tym zakresie obejmować będzie wzmacnianie zdolności podmiotów ekonomii społecznej, a w szczególności przedsiębiorstw społecznych do świadczenia usług społecznych na rzecz społeczności lokalnej. PES będą mogły przeprowadzić działania modernizacyjne dotyczące prowadzonej działalności pożytku publicznego (odpłatnej lub nieodpłatnej) działalności gospodarczej, czy też innej działalności odpłatnej. PES będą mogły wnioskować o wsparcie, o ile przyczyni się ono do rozwinięcia potencjału do świadczenia usług społecznych w formule zdeinstytucjonalizowanej. Przykładowe działania, które mogą zostać sfinansowane w ramach programu:
- zakup wyposażenia umożliwiających rozwijanie działalności w obszarze usług społecznych,
 - rozwijanie działalności w obszarze usług społecznych, z wykorzystaniem nowych, odtworzonych bądź zmodernizowanych środków trwałych związanych z prowadzoną lub planowaną działalnością, np.: zakup wyposażenia, maszyn, urządzeń, w tym środków transportu niezbędnych do świadczenia usług społecznych,
 - przeprowadzenia ekspertyzy lokalnego rynku usług społecznych pod kątem możliwości wprowadzenia na niego nowych usług przez PES,
 - wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych lub technicznych niezbędnych do świadczenia usług społecznych,
 - rozwijanie potencjału w realizacji usług społecznych przez: zakup wartości niematerialnych i prawnych, licencji, oprogramowania itp. niezbędnych do świadczenia usług społecznych,
 - cyfryzacja obsługi klientów lub podopiecznych PES w zakresie świadczenia usług, umawiania wizyt, itp.,

- wdrożenie rozwiązań niezbędnych do osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska lub wyższego poziomu efektywności energetycznej przy świadczeniu usług społecznych.

c) Wzmacnianie odporności i rozwój przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej. Wsparcie w tym zakresie dotyczyć będzie szerokiego spektrum aktywności przedsiębiorstw społecznych i innych podmiotów ekonomii społecznej. Obejmować ono może zarówno działalność pożytku publicznego, działalność gospodarczą oraz inną działalność odpłatną. Wsparcie to w szczególności koncentrować powinno się na aspektach powiązanych z możliwością uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, np. na rozpoczęciu lub rozwinięciu działalności gospodarczej lub odpłatnej, czy też podjęciu działań umożliwiających zatrudnienie pracowników. W ramach tego priorytetu możliwe będzie także wsparcie związane z działaniami w zakresie cyfryzacji, a także na przedsięwzięciach wpisujących się w zieloną transformację. Przykładowe działania, które mogą zostać sfinansowane w ramach programu:

- przeprowadzenia ekspertyzy lokalnego rynku pod kątem możliwości rozpoczęcia nowej formy działalności np. (działalności gospodarczej) lub rozwinięcia dotychczasowej formy działalności, w szczególności przez wprowadzenie do oferty produktów lub usług związanych z zieloną transformacją,
- rozwijanie potencjału w zakresie prowadzonej lub planowanej działalności w szczególności związanej z zieloną transformacją lub mającą na celu poprawę efektywności energetycznej stosowanych rozwiązań przez zakup nowych, odtworzenie zużytych bądź modernizację istniejących środków trwałych np.: zakup wyposażenia, maszyn, urządzeń, w tym środków transportu,
- wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych lub technicznych,
- rozwijanie potencjału w zakresie prowadzonej lub planowanej działalności przez zakup wartości niematerialnych i prawnych, licencji, oprogramowania itp.,
- wdrożenie rozwiązań niezbędnych do osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska lub wyższego poziomu efektywności energetycznej,
- cyfryzacja dystrybucji lub sprzedaży, finansowanie tworzenia lub włączenia w internetowe platformy lub kanały sprzedaży itp.,
- doradztwo zewnętrzne polegające na opracowaniu lub wdrożeniu nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, usługi lub technologii ,
- informacja i promocja związana z modernizacją, w tym wydatki dotyczące: oznaczeń; billboardów; tablic informacyjno-promocyjnych oraz utworzenia/rozbudowy istniejącej strony internetowej, przygotowania materiałów filmowych i zdjęciowych, organizacji spotkań informacyjnych w sieci internetowej, promocja w mediach społecznościowych,
- doposażenie umożliwiające pracę zdalną w zakresie: doradztwa, szkoleń dla pracowników oraz zakupu licencji lub oprogramowania.

3. Podmioty ekonomii społecznej będą mogły realizować jedno z wskazanych powyżej działań lub zaplanować przedsięwzięcie obejmujące kilka działań wskazując jednocześnie które z nich ma wiodący charakter. Działanie, o którym mowa w pkt. 2 lit. a będzie mogło być realizowane przez PZS oraz PS.

III. Organizacja naboru.

1. Do skorzystania ze środków w ramach programu **uprawnione będą podmioty ekonomii społecznej**.
2. PES będą mogły składać wnioski w ramach **otwartego naboru**.
3. Wsparcie w ramach programu będzie można uzyskać **tylko jeden raz**.
4. Wsparcie finansowe będzie mogło zostać przyznane **m.in. na zakup środków trwałych**, w tym służących do prowadzenia **działalności gospodarczej**.
5. PES, które otrzymają wsparcie zobowiązane będą **do utrzymania poziomu zatrudnienia przez 12 miesięcy od uzyskania wsparcia¹**.
6. W ramach programu planowane jest wsparcie ok. **1000 podmiotów**.
7. Na realizację programu zaplanowano ok. 200 mln zł.
8. Maksymalna wartość wsparcia wyniesie **ok. 200 tys. zł na jeden podmiot**.
9. Okres realizacji przedsięwzięć w ramach programu wynosić będzie **nie więcej niż 12 miesięcy**.

IV. Kryteria wyboru przedsięwzięć

1. Wszystkie wnioski będą musiały spełniać warunki określone w *Horyzontalnych zasadach i kryteriach wyboru przedsięwzięć dla Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności* dostępnych na stronie: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/polskie-prawo>. Kryteria te są wspólne dla wszystkich przedsięwzięć dofinansowanych w ramach KPO.
2. Dodatkowo wnioski oceniane będą pod względem kryteriów formalnych i merytorycznych określonych w ogłoszeniu o naborze i regulaminie.
3. W programie uwzględnione będzie kryterium strategiczne premiujące PES, które w momencie składania wniosku będą miały status PS lub zobowiążą się do uzyskania takiego statusu przed zakończeniem realizacji przedsięwzięcia. Podmioty takie otrzymają dodatkowe punkty mające wpływ na ocenę wniosku, a także będą mogły wnioskować o wyższą kwotę wsparcia.

V. Przeznaczenie środków

1. Wydatki na realizację przedsięwzięć obejmą **dwie** kategorie kosztów:
 - a) **wydatki inwestycyjne**, które stanowić mogą nie mniej niż 70% przyznanych środków, które mogą być przeznaczone np. na: zakup środków trwałych, przeprowadzenie remontu pomieszczeń, zapewnienie pracownikom szkoleń, zakup licencji, oprogramowania, opracowanie analiz strategii i planów działania,

¹ Warunek utrzymania zatrudnienia wynika z zapisów załącznika do decyzji implementacyjnej dotyczącej KPO. Warunek ten spełnić będą musiały wszystkie PES, które uzyskają wsparcie w ramach programu.

- b) **wydatki bieżące**, które stanowią nie więcej niż 30% przyznanych środków które mogą być przeznaczone np. na: koszty mediów, energii elektrycznej ponoszone w związku z realizowanym przedsięwzięciem, wynagrodzenie osób bezpośrednio zaangażowanych w działania objęte wnioskiem.

2. Kosztami **niekwalifikowanymi** będą:

- a) koszty utrzymania biura wnioskodawcy starającego się o przyznanie dotacji (w tym także wydatków na wynagrodzenia pracowników), o ile nie służą one bezpośrednio realizacji działań modernizacyjnych zadań w ramach projektu,
- b) koszty związane ze świadczeniami pieniężnymi wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- c) spłata zaległych zobowiązań finansowych oferenta,
- d) koszty obsługi rachunku bankowego (nie dotyczy kosztów przelewów dokonywanych w ramach realizacji zadań przewidzianych we wniosku),
- e) **podatek od towarów i usług (VAT)**,
- f) zakup nieruchomości gruntowej, lokalowej, budowlanej,
- g) amortyzacja,
- h) leasing,
- i) rezerwy na pokrycie przyszłych strat lub zobowiązań,
- j) odsetki z tytułu niezapłaconych w terminie zobowiązań,
- k) koszty kar i grzywien,
- l) koszty procesów sądowych (z wyjątkiem spraw prowadzonych w interesie publicznym),
- m) nagrody, premie i inne formy bonifikaty rzeczowej lub finansowej dla osób zajmujących się realizacją projektu,
- n) zakup napojów alkoholowych (jest to niezgodne z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, z późn. zm.)),
- o) podatki i opłaty, z wyłączeniem podatku dochodowego od osób fizycznych, składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, składek na Fundusz Pracy, składek na Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
- p) koszty wyjazdów służbowych osób zaangażowanych w realizację projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, chyba że umowa ta określa zasady i sposób podróży służbowych.

3. Bez względu na formę prawną, oraz formę prowadzonej działalności PES wnioskujących o wsparcie **podatek VAT będzie niekwalifikowany**.

VI. Demarkacja KPO – EFS i EFS + i pomoc de minimis.

1. Wsparcie w ramach programu udzielane będzie jako **pomoc de minimis**.
2. Wsparcie w ramach programu będą mogły uzyskać podmioty, które nie korzystały ze wsparcia dedykowanego podmiotom ekonomii społecznej finansowanego z EFS lub EFS+.
3. Wsparcie w ramach programu będą mogły również uzyskać podmioty, które:
 - a) skorzystały z finansowego wsparcia **zwrotnego** z EFS lub EFS+, ale zostało ono rozliczone lub jest przeznaczone na inny cel niż wsparcie z KPO.
 - b) skorzystały z finansowego wsparcia **bezzwrotnego** udzielonego przez OWES ze środków EFS lub EFS+, ale od momentu otrzymania tego wsparcia do momentu złożenia wniosku w ramach programu minęło co najmniej 6 miesięcy lub PES zobowiąże się przeprowadzić na własny koszt audyt potwierdzający brak podwójnego finansowania z KPO i EFS/EFS+.
4. Otrzymanie wsparcia bezzwrotnego od OWES ze środków EFS lub EFS+ będzie możliwe 6 miesięcy od rozliczenia wniosku z KPO.